

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Berglund, M.; Hyppönen, T.; Luoto, J.; Tolonen, T. & Vähämaa, V. 2020. Vanhemmuuden taidot ovat työelämävahvuus. Talk-verkkolehti, Hyve / Health and Well-being 7.10.2020.

Link to the original publication: [URL](#)

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Vanhemmuuden taidot ovat työelämävahvuus

07.10.2020

Kirjoittajat

Mari Berglund lehtori, koulutusvastaava, projektipäällikkö, kättilö, TtM, tohtorikoulutettava, Turun ammattikorkeakoulu

Tuula Hyppönen ammatillinen opettaja, perhepsykoterapeutti, toiminnallisen ryhmätyön ohjaaja, LAB-ammattikorkeakoulu

Janina Luoto pt. tuntiopettaja, KM; FM, Turun ammattikorkeakoulu

Tarja Tolonen ammatillinen opettaja, sosionomi YAMK, tiimivalmentaja, LAB-ammattikorkeakoulu

Veera Vähämaa sanataideohjaaja, FM, Kirjan talo ry

Miten vanhemmuus nähdään suomalaisessa yhteiskunnassa? Mitä ja miten siitä puhutaan? Aiemmin yhteiset lasten hoito- ja kasvatuseritykset saatiin neuvolasta, kun nykyään vanhemmille on saatavilla paljon keskenään ristiriitaista tietoa. Lastenpsykiatri Jari Sinkkonen varoittaa, että nykyvanhemmilta vaaditaan jo liikaa. Äidit ja isät väsyttävät itsensä turhaan ja masentuvat, koska vanhemmuus on niin rankkaa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa työntekoa ja uralla kehittymistä korostetaan vahvasti. Nuorten kouluttautumista ja siirtymistä työelämään koulutuksen jälkeen pidetään arvokkaana ja tavoiteltavana. Kuitenkin samalla kun syntyvyys laskee maassamme ja ensisynnyttäjien keski-ikä nousee entisestään. Esitetään huolestuneita kannanottoja ja pohditaan syitä siihen, miksi suvunjatkaminen ei ole nuorille enää itsestään selvä tavoite tai itseisarvo. Arkielämä, jossa työn ja vanhemmuuden tulisi kyetä joustavasti kulkemaan rinnan, aiheuttaa ristiriidan, jonka ratkaiseminen on monelle nuorelle aikuiselle vaikeaa.

Nuorten vanhemmuuteen liittyy paineita

Vanhemmuuteen liittyvien tutkimusten mukaan lasten saamisen ja onnellisuuden yhteys riippuu vahvasti henkilön iästä. Erityisesti alle 20-vuotiaat vanhemmat ovat onnettomampia kuin lapsettomat nuoret. Vanhemmuuden alkuvaiheissa, kun lapset ovat pieniä, he ehkä

tuovat mukanaan huolia ja haasteita, jotka painavat enemmän kuin toivotunkin lapsen tuoma onni. Vanhemmuuteen kuuluu usein univajetta, rahanpuutetta ja huolta lapsen turvallisuudesta, terveydestä ja kehityksestä. Lapset myös usein rasittavat parisuhdetta. Iän myötä näihin haasteisiin ehkä tottuu, niitä oppii hallitsemaan tai niiden vaikeus vaimenee.

Nuoret, jotka ovat tulleet vanhemmiksi nuorella iällä ja joilta on ehkä koulunkäynti jäänyt kesken, saattavat olla erityisen haastavassa tilanteessa tulevaisuuden suunnittelussa. Vaikka vanhemmaksi tuleminen kehittää nuorta ja tuo mukanaan uudenlaista osaamista ja elämänhallintaa, vanhemmuuden tuottaman osaamisen tunnistaminen voi olla vaikeaa. Arjen rutiineissa selviytymistä ei helposti mielletä sellaisiksi taidoksi, josta olisi hyötyä tulevaisuuden työelämässä. Osaamisen tunnistamiseen tarvitaan tukea ja sen sanoittamiseen ja näkyväksi tekemiseen ohjausta.

DUUNI-hanke auttaa vanhemmuuden taitojen tunnistamisessa

Vanhemmuuden haasteista käynnistyi hanke DUUNI – vanhemmuuden taidot työelämävahvuudeksi. Hankkeen kohderyhmänä ovat nuoret äidit ja isät, jotka ovat jääneet kotiin lasten kanssa vanhempainvapaan jälkeen pidemmäksi aikaa. Heidän opiskelunsa on voinut jäädä kesken eikä ehkä ole työpaikkaa, johon palata tai selkeää suunnitelmaa tulevaisuuden suunnasta. Oltuaan pidempään kotona he ovat vaarassa pudota pois työmarkkinoilta tai koulutuksesta.

Hankkeessa on yhdessä kehitetty ja testattu ryhmä- ja yksilöohjausta nuorille vanhemmille hyödyntämällä sanataide- ja liikuntalähtöisiä menetelmiä. Keskeisenä tavoitteena on ollut nuorten vanhempien oman osaamisen tunnistaminen ja sen myötä työelämä- tai opiskeluvaihtoehtojen vahvistuminen.

Vanhemmuutta määritellään eri näkökulmista

Vanhemmuutta määritellään eri tieteiden ja ammattien kuten kasvatustieteen, psykologian tai hoitotyön ja sosiaalityön näkökulmasta. Toisaalta jokaisella on vanhemmuudesta omakohtaisia käsityksiä äitinä, isänä ja jonkun lapsena. Vanhemmuus on arkista ja käsitettävää samalla, kun se tarkentuu määritelmässä, malleissa ja teorioissa tai etäännyty niistä.

Vanhemmuus voidaan nähdä yhtäältä kulttuurin tuotteena, sosiaalisissa yhteyksissään rakentuneena, jossa se on aina sidoksissa aikaan, paikkaan, yhteiskunnan ja yhteisön arvoihin ja tapoihin sekä perheen tilanteeseen ja elinoloihin. Kristityn työväenluokkaisen yksinhuoltajan vanhemmuus painottunee eri tavoin kuin islamilaisessa kulttuurissa elävän suurperheen äidin vanhemmuus. Vanhemmuus on muuttuva ja moninainen ilmiö, ei samana pysyvä ja ehdottoman oikea tai väärä.

Vanhemmuus tuottaa monenlaisia taitoja

Vanhemmuuden perusvalmiudet turvaavat lapsen yksilöllisen kehityksen ja hyvinvoinnin. Ne ovat samalla taitoja, jotka liittyvät perushoivan ja turvallisuuden ylläpitämiseen, stimulaation ja emotionaalisen lämmön tarjoamiseen, ohjauksen antamiseen, rajojen asettamiseen sekä vakauden ylläpitämiseen.

Systeemisen perhekäsityksen mukaan erotetaan vanhemmuuden perusvalmiuksien lisäksi vanhemmuuteen liittyviä erityistaitoja. Näitä ovat esim. perheen kokkien alasysteemin kastikevastaavan tai riitelevän perheen rauhanrakentajavanhemman erityistaidot.

Vanhemmuuden taitoa on osata annostella perus- ja erityistaitoja lapsen ja nuoren kehitysvaiheen, temperamentin ja lahjakkuuden mukaisesti lapsen ja vanhemman jaetussa suhteessa. Jari Sinkkonen korostaa nykyajan intensiivisen ja suorittavan vanhemmuuden sijaan rentoa, kuuntelevaa ja kiinnostunutta vanhemmuutta.

Tärkeää on, että ajattelet lastasi ja sitä, mitä hänelle kuuluu, jutustelet, komentelet, pidät hauskaa, otat kainaloon, riepotat, pidät hyvänä.

Vanhemmuuden taidot liittyvät lapsen ja vanhemman suhteen ohella myös parisuhteen, perheen, suvun toimivuuteen ja integraatioon sekä yhteisöön ja ympäristöön liittyvien suhteiden ylläpitoon. Vanhemmuuden taidot ovat sekä hyviä parisuhteen ja perheen vuorovaikutustaitoja että oman suvun ja kulttuurin arvojen jakamista ja välittämistä nuoremmalle polvelle.

kuva: Veera Vähämaa

Vanhemmuuden taidot voidaan nähdä työelämätaitoina

Hyvän vanhemmuuden ja omien vanhemmuuden taitojen tunnistaminen ja peilaaminen toisiin vanhempiin kuuluu arkiseen elämään. Vaikutetaanhan vanhemmuuteen aina, kun julkinen valta ja palvelujärjestelmä määrittelee tai ohjeistaa perheiden elämää. Edelleen vanhemmuudesta ja vanhemmuuden taidoista puhutaan aina, kun kuvataan henkilön kasvatus- ja taloudenhoitokykyä.

Haastavampaa on vanhemmuuden taitojen tunnistaminen ja tunnustaminen osana työelämän vahvuuksia erityisesti silloin, kun ympäröivä yhteiskunta näkee perhe- ja työelämän valmiuksineen ja taitoineen toisilleen vastakkaisina. Vanhemmuuden moninaisten ja työelämää kiistatta rikastuttavien taitojen näkyväksi tekemistä onkin tärkeää vahvistaa. Tulee myös kehittää sellaista ymmärrystä ja käytäntöjä, joissa perheen ja työelämän vastakkaiset elämismaailmat yhdistyvät.

DUUNI-hankkeessa tunnustetaan niitä vanhemmuuden taitoja ja vahvuuksia, jotka ovat työelämään siirrettävissä olevia taitoja. Niihin luetaan oman toiminnan johtamisen taidot ja metakognitiot, itsesäätelytaidot, elämänmuutosten hallinnan, stressin hallinnan ja päätöksenteon taidot. Ne auttavat vanhempia tekemään myös uraan liittyviä valintoja ja päätöksiä. Niitä taitoja opitaan läpi elämän sekä työssä että työn ulkopuolella ja ne auttavat vanhempia selviytymään uusista tehtävistä.

Erityisessä asemassa ovat itsesäätelytaidot

Tutkimukset korostavat itsesäätelytaitojen merkitystä osana ammatillisen osaamisen kehittymistä. Motivaatio auttaa suuntaamaan kiinnostusta, näkemään vaihtoehtoja ja tekemään päätöksiä ja pitkäjänteisyys taas tukee päätösten toteuttamista. Kotiympäristössä kehittyneet taidot luovatkin pohjan oppimiselle kuten ajanhallinnalle, työetiikalle ja sitoutumiselle.

Ympäristön rooli vähenee oman oppimisen säätelyn kehittyessä. Itsesäätelytaidoista keskeiseksi nousee silloin oman toiminnan arviointiin, seuraamiseen ja tavoitteiden asettamiseen liittyvien menetelmien sisäistäminen. Itsearviointitaito auttaa vanhempaa omien kokemusten ja ajatusprosessien arvioinnissa sekä osaamisen tunnistamisessa ja tulevaisuuden suunnitelmien asettamisessa. Hyvät itsesäätelytaidot tukevat vanhemman jatkuvaa oppimisprosessia, jossa yksilö omaksuu elämänuransa aikana niitä valmiuksia, joita hyödyntämällä hän voi vastata muuttuviin työelämän taitovaatimuksiin.

Osaamisen tunnistaminen on prosessi, jossa selvitetään millaista osaamista yksilöllä on ja tuotetaan osaamisen arvioinnissa tarvittavia materiaaleja ja todisteita osaamisesta. Osoittaakseen osaamisensa yksilö tekee oman osaamisen näkyväksi erilaisin tavoin. Osaamisen tunnustaminen on puolestaan eri tavoin hankitun osaamisen muodollinen tai virallinen tunnustaminen, jossa osaamiselle myönnetään esimerkiksi todistus tai opintopisteitä.

Arkioppiminen on päivittäistä työhön, perheeseen tai vapaa-aikaan liittyvää oppimista, joka ei ole järjestelmällistä mutta voi olla tarkoituksellista. (Opintokeskus Sivis.)

Arkioppimisen ja epävirallisen tunnistaminen ja tunnustaminen on keskeinen edellytys elinikäisen oppimisen toteuttamiselle muodollisen koulutuksen rinnalla.

Tulevaisuuden työelämässä tarvitaan monia uusia taitoja

Vanhempien siirtyminen työelämään ei suju kitkatta. Työ ja vanhemmuus nähdään meillä toisistaan erillisinä ja jopa vastakkaisina elämänalueina. Toisaalta vanhemmuus on myös yhteiskunnan erityisessä suojeluksessa, nostaahan valtakunnallinen lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) vanhemmuuden tuen kehittämisen keskeiseksi hyvinvointia ja terveyttä tukevaksi alueeksi. Moniääninen keskustelu kohdistaa vanhemmuuteen varsin ristiriitaisia odotuksia ja paineita.

Yhteiskunnan muutos on nopeaa, emmekä vielä edes tiedä, mitä kaikkea osaamista tulevaisuuden työ- elämässä tarvitaan. On arvioitu, että noin 65 prosenttia nyt koulussa olevista lapsista toimii aikuisina tehtävissä, joita vielä ei ole olemassakaan. Moninaistuvassa maailmassa esimiehen tuskin on mahdollista tuntea kaikkien alaistensa tehtäviä. Niinpä yksilön vastuu, proaktiivisuus ja itseohjautuvuus ovat tulevaisuudessa luultavasti nykyistäkin arvokkaampia työelämätaitoja. Samasta syystä oppimisen ja ongelmanratkaisun taidot sekä rohkeus kokeilla ja yrittää ovat tärkeitä.

Työelämässä, jossa tarvitaan monen ihmisen asiantuntemusta, on myös tarpeen osata verkostoitua ja toimia hyvässä vuorovaikutuksessa oman tiimin ja eri yhteistyötahojen kanssa. Vuorovaikutustaidot, empatia ja toisten ihmisten ymmärtävä kohtaaminen ovat taitoja, joita koneilla ei ole. Yhteistyön turvin voidaan ratkoa vastaan tulevia ongelmia, joissa yhden ihmisen taidot eivät riitä. Verkostoituminen avaa uusia ovia ja toisten ihmisten näkökulmien ymmärtäminen laajentaa ajattelua ja kasvattaa osaamista.

Toisaalta nopeatahtisessa ja muuttuvassa maailmassa myös itsestä huolehtimisen taitojen merkitys kasvaa. Itsetuntemus ja mielen joustavuus, resilienssi, auttavat sopeutumaan muuttuviin tilanteisiin, kun ihminen tunnistaa omat vahvuutensa ja hyväksyy tunteensa sekä keskeneräisyytensä.

kuva: Veera Vähämaa

Taidot esiin taiteella – sanataidelähtöiset menetelmät sopivat osaamisen tunnistamiseen

Nuoret äidit ja isät ovat astuneet vanhemmuuden myötä uudenlaiseen identiteettiin, jota leimaavat monenlaiset, niin sisäiset kuin ulkoisetkin, odotukset ja oletukset, jotka heille näyttäytyvät joskus ristiriitaisina. Duuni-ryhmätoiminnassa etsittiin sanataiteen avulla uudenlaisia ilmaisutapoja suhteessa omaan persoonaan, omaan osaamiseen sekä vanhemmuuden taitoihin.

Omakuullisuus on Duuni-ryhmien taidelähtöisen työskentelyn avainsana. Sanataide, joka voidaan yksinkertaistetusti määritellä luovaksi kielen käyttämiseksi, antaa hyvät välineet tarkastella tuoreilla tavoilla tuttuja rakenteita ja uudelleen järjestellä vanhoja malleja.

Silloin kun ihminen kirjoittaa, on lupa ajatella toisin: kun liikutteleme sanoja, käytämme kokemuksiamme ja luomme uusia asioita, paikkoja ja käsitteitä. Vanhemmaksi kasvaminen tuo mukanaan lukuisia taitoja ja osaamista, jolle nuorella vanhemmalla ei välttämättä ole nimeä tai määritelmää. On tärkeää, että nuori vanhempi oppii tunnistamaan ja tiedostamaan taitonsa, jotta hän voi tehdä ne näkyviksi esimerkiksi rekrytointiprosessien yhteydessä. Taidelähtöiset menetelmät ovat tässä hyvä apuväline.

Osaamisen tunnistaminen voidaan määritellä prosessiksi, jossa selvitetään, millaista osaamista yksilöllä on. Osaaminen voidaan jakaa osa-alueisiin: taidot, kyvykkyys, pätevyys ja

asiantuntemus, ovat kaikki osaamisen alueita. Osaaminen koostuu sekä hiljiasesta että näkyvästä tiedosta ja taidoista, kokemuksista, asenteista ja verkostoista, eikä kaikki osaaminen ole näkyvää.

Hätösen (2011) jäävuorimalli avaa hyvin osaamisen näkymätöntä osaa, johon liittyvät motiivit, minäkuva ja yksilölliset ominaisuudet. Taidelähtöisessä työskentelyssä korostuvatkin juuri ne osaamisen osat, jotka jäävät helposti näkymättömiin. Jäävuoren piiloon jäävät osat saattavat olla tiedostamattomia tai vaikeasti määriteltäviä myös yksilölle itselleen. Sanataideharjoitukset ovat hyvä väline osaamisen näkymättömien alueiden hahmottamiseen, sillä juuri sanataide pyrkii sanoittamiseen, nimeämiseen ja uusien raikkaiden ilmaisutapojen etsimiseen ja löytämiseen.

Sanataideharjoituksia käytettiin DUUNI-ryhmissä

Duuni-ryhmissä keskityttiin pitkälti praktisen ja metakognitiivisen osaamisen tarkasteluun. Praktinen osaaminen on käytännöllistä, tekemisen kautta syntynyttä osaamista, jota voidaan soveltaa todellisten tilanteiden hallintaan.

Esimerkkinä praktisen osaamisen tunnistamisesta on Superminä-harjoitus. Harjoituksessa osallistuja piirtää itsestään kokovartalokuvan sillä kädellä, joka on hänelle ”heikompi” käsi. Heikomman käden käytön tarkoitus on poistaa piirtämiseen liittyvää suorituspainetta: kuvan ei ole tarkoituskaan olla hyvä tai mallinsa näköinen. Sen jälkeen osallistuja otsikoi kuvan omalla nimellään liittäen mukaan etuliitteen super. Hän tarkastelee kuvan hahmoa päästä varpaisiin ja pohtii tuota ”superminää” vanhemmuuden taitojen näkökulmasta. Osallistuja kirjoittaa vähintään viisi virkettä, joissa hahmoa voi kehua estoitta ja superlatiiveja viljellen. Mitä supertaitoja hahmolla on? Onko hän multitaskauksen mestari vai onko hänellä taaperoiden nostelusta jalostuneet rautaiset hauikset?

Harjoitusta voi laajentaa myös siten, että osallistuja listaa ylös pari asiaa, joita haluaisi kehittää itsessään. Sanataideharjoitukset puretaan ryhmässä keskustellen, mutta siten, että harjoituksen tekijää saa purkaa sen omista lähtökohdistaan. Omien tekstien ääneen luku ei ole vaatimus.

Metakognitiivinen osaaminen perustuu yksilön omaan toimintaan ja sen ohjaamiseen. Kun Duuni-ryhmissä on keskusteltu vanhemmuuden taidoista, esiin on aina noussut nimenoman kyky itsensä johtamiseen. Tätä taitoa on reflektoitu Sisäinen johtaja -harjoituksella. Siinä osallistujat ovat muovailleet oman ”sisäisen johtajansa” ja kirjoittaneet tekstin, jossa kuvaavat tätä hahmoa ja sen heikkouksia sekä vahvuuksia. Harjoitus toimii inspiroivan ja värikkään materiaalinsa ansiosta hyvin myös ryhmissä, joissa lapset ovat mukana.

Ryhmätoiminnan ohella yksilöharjoituksia

Hankkeessa toteutettiin ryhmätoiminnan lisäksi myös yksilöohjauksia, joita kuuden ryhmätapaamisen lisäksi järjestettiin kolme. Yksilöohjauksissa kukin osallistuja saattoi räätälöidysti pohtia omia tulevaisuuden suunnitelmiaan sekä opetella tunnistamaan ja nimeämään omia vanhemmuuden taitojaan.

Osassa yksilöohjauksia hyödynnettiin Riitta Suurlan (1998) kehittämää dialogisen kirjoittamisen menetelmää. Sen perusidea rakentuu kysymysten ja vastausten kirjoittamiselle. Kirjoittaja kirjoittaa itselleen kysymyksen tai ohjaaja voi myös antaa valmiin kysymyksen, johon hän kirjoittaa vastauksen. Sen jälkeen kirjoittaja muotoilee vastauksen pohjalta uuden kysymyksen ja taas uuden kysymyksen. Menetelmässä vastaukset ovat hyvin ytimekkäitä ja kysymys-vastaus-rakenne etenee virkkeittäin.

Duuni-ryhmissä sovellettiin menetelmää siten, että yhteen kysymykseen vastattiin kirjoittamalla tajunnanvirtaa eli vapaasti assosioivaa tekstiä esimerkiksi viiden minuutin ajan. Sen jälkeen kirjoittaja voi syventyä omaan vastaukseensa ja muotoilla sen pohjalta uuden kysymyksen. Dialogisen kirjoittamisen menetelmää hyödynsivät erityisesti he, jotka olivat kaivanneet ohjaajan antamia kotitehtäviä ryhmätapaamisten välillä. Dialogisen kirjoittamisen kautta kirjoittaja voi pohtia esimerkiksi sitä, mitä tulevaisuudelta uudessa elämäntilanteessa toivoo sekä sitä, mitä taitoja vanhemmuus on opettanut ja miten niitä voisi syventää entisestään suhteessa työelämään ja opintoihin.

Koin kirjoitusharjoitukset mieleisiksi ja luoviksi. Opin käyttämään jo tietämiäni metodeja, kuten tajunnanvirtakirjoitus. Joskus on ihan hyvä vain päästää kaikki ajatukset paperille, ilman mitään paineita, millaista tekstiä siitä tulee. Jo pienessä ryhmässä sai vertaistukea siitä, että eivät kaikki muutkaan tiedä aina, mitä heistä tulee isona. Oli myös mukava ajatella asioita uusista näkökulmista.

Osallistuja 24 v. Äidit osaa -ryhmä

Koordinointi- ja organisointikyky kehittyvät vanhempana, ja niistä on taatusti hyötyä työelämässä. Huomaan myös, että kärsivällisyyteni on aiempaa parempi, enkä stressaannu asioista entiseen tapaan. Ja tietysti olen oppinut tekemään monta asiaa yhtä aikaa.

Osallistuja 21 v. Äidit osaa -ryhmä

Osaamisen tunnistamisessa on haasteita

Kokemukset, joita hankkeen ryhmä- ja yksilöohjauksissa saatiin, osoittivat, ettei oman osaamisen tunnistaminen ole osallistujalle välttämättä helppoa. Yksilökohtaista osaamista ja sen sanoittamista käsiteltiin erityisesti yksilöohjauksissa. Yksilöohjausten sisällöt räätälöitiin aina osallistujan tarpeen mukaan. Ensimmäisessä yksilöohjauksessa laadittiin suunnitelma niistä asioista, joihin ohjattava vanhempi oli toivonut tukea.

Keskusteluissa ohjattavien kanssa heräteltiin vanhempaa pohtimaan niitä myönteisiä muutoksia tai piirteitä, joita vanhemmuus oli tuonut mukanaan. Usein keskusteluissa nousi esiin järjestelmällisyys, organisointikyvyn paraneminen, ajankäytön parempi hallinta ja itsehillintä. Näiden ominaisuuksien tarkastelu ja peilaaminen vasten ohjattavan toiveita ja ajatuksia omasta tulevaisuuden työelämä- tai opiskelupolusta toi esiin useita hyviä oivalluksia keskusteluissa. Yksilöohjauksissa syntyi myös konkreettisia tuloksia tulevaisuutta varten. Tällaisia olivat päivitetty CV tai listaus aikuiskoulutusvaihtoehtojen hakumenettelyistä. Muutama ohjattavista pääsi työkokeiluun tai oppisopimuskoulutukseen hankkeeseen osallistumisensa aikana.

DUUNI-menetelmiä voidaan hyödyntää työssä nuorten parissa

DUUNI-hankkeessa testatut ja toimiviksi osoittautuneet menetelmät kootaan hankkeen loppuvaiheessa yhteen DUUNI-malliksi, joka on kohdennettu erityisesti nuorten vanhempien kanssa työskenteleville ammattilaisille. DUUNI-malli sisältää osaamisen tunnistamisen erilaisia menetelmiä, niiden kuvauksen sekä yksinkertaisen manuaalin menetelmien käyttöön.

Useat taidelähtöisistä menetelmistä ovat sellaisia, joita voidaan käyttää soveltaen ryhmä- tai yksilöohjauksessa ohjattavien tarpeiden mukaan. DUUNI-mallia voivat hyödyntää sosiaali- ja terveysalalla toimivat ammattilaiset kuten perhetyön tai neuvolan työntekijät sekä myös laajemmin kaikki kolmannen sektorin toimijat, jotka työskentelevät nuorten vanhempien kanssa. DUUNI-malli on hankkeen loppuvaiheessa löydettävissä hankkeen verkkosivuilta.

kuvat: Veera Vähämaa sekä kuvapalvelut Pizxabay ja Unsplash

DUUNI-hanke

DUUNI-vanhemmuuden taidot työelämävahvuudeksi (2018-2020) on ESR-rahoitteinen kehittämishanke, jossa kohderyhmänä ovat 16-29-vuotiaat vanhemmat, jotka ovat työelämän tai koulutuksen ulkopuolella. Yhdessä kohderyhmän ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on suunniteltu, testattu ja dokumentoitu erilaisia menetelmiä vanhemmuuden taitojen osaamisen tunnistamiseksi. Lisäksi hankkeessa on vahvistettu nuorten ohjauksen parissa työskentelevien ammattilaisten menetelmäosaamista. Hanketta koordinoi Turun ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajina ovat LAB ammattikorkeakoulu, Lapin yliopiston koulutus- ja kehittämisspalvelut, Kirjan talo ry, Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry ja Caritas ry. Lisätietoa hankkeesta: <https://duunitaidot.turkuamk.fi/>

Tilastotietoa nuorista

Toukokuussa 2020 14,2 prosenttia 15–29-vuotiaista on työelämän ja koulutuksen ulkopuolella (5/2020). Lähde: <https://www.eurofound.europa.eu/fi/topic/neets>

Maaliskuun lopussa 2020 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 41 100, mikä on 11 600 enemmän kuin edellisen vuoden maaliskuussa. Nuorten työttömyys nousi helmikuusta 11 300:lla. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162192/TKAT_Maalis_2020.pdf

Vuonna 2018 nuoria, jotka eivät olleet työssä, koulutuksessa eivätkä asevelvollisuutta suorittamassa, oli 51 000 henkilöä, mikä oli kahdeksan prosenttia 15–24-vuotiaista. Lähde: http://www.stat.fi/til/tyti/2018/13/tyti_2018_13_2019-04-11_kat_004_fi.html

Lähteet

Bentovim, A. & Bingley Miller, L. 2006. Perhearviointiopas. Perheen voimavarojen, vahvuuksien ja vaikeuksien arviointimenetelmä. Helsinki: Suomen Mielenterveysseura.

Ericsson, K. A., Krampe, R., & Tesch-Römer, C. 1993. The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review*, 100(3), 363–406.

Helminen, M-L. & Iso-Heiniemi, M. 1999. Vanhemmuuden roolikartta. Käyttäjän opas. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Huotarinen, V-T. 2018. Vuorovaikutuksesta teokseksi. Opetussuunnitelman pedagogiikasta. Teoksessa Ekström, Puikonen & Suoniemi (toim.) *Sanataidetta on! Työtavat, tekijät ja teoria*. Kirjan talo.

Hätönen, H. 2011. Osaamiskartoituksesta kehittämiseen 2. Helsinki: Edita Prima Oy. Viitattu 21.5. 2020. <https://www.ok-sivis.fi/tunnista-ja-tunnusta-osaaminen/osaamisen-tunnistaminen.html>

Hänninen, V. 2000. Sisäinen tarina, elämä ja muutos. Väitöskirja. Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. Tampere: Tampereen yliopisto.

Iltalehti 10.2.2019. Nykyvanhemmilta vaaditaan jo liikaa, sanoo lastenpsykiatri Jari Sinkkonen: Äidit ja isät väsyttävät itsensä turhaan. Viitattu 11.8.2020. <https://www.iltalehti.fi/perheartikkelit/a/26c45d6a-822e-46f7-944c-6a368d77db11#gallery>

Kallberg, K. 2009. Aiemman osaamisen tunnustamisen lähtökohtia ammattikorkeakoulussa. Teoksessa Haltia, P. & Jaakkola, R. (toim.) *Osaaminen esiin. Näkökulmia tunnustamiseen ja tunnustamiseen*. Haaga-Helian julkaisusarja. Puheenvuoroja 5/2009. Viitattu 29.8.2019. <http://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Palvelut/Julkaisut/osaaminen-esiinweb.pdf#page=15>

Laukkanen, M. 2005. Perhearviointi – perheen voimavarojen, vahvuuksien ja vaikeuksien arviointimenetelmä. *Perheterapialehti* 2/11, 5-16.

Mellanen, A. & Mellanen, K. 2020. Hyvät, pahat ja milleniaalit: miten meitä tulisi johtaa. Helsinki: Atena Kustannus Oy.

OHO-opas 2019. Opiskelukykyä, hyvinvointia ja osallisuutta korkeakouluihin. Klemola, U., Ikäheimo, H. & Hämäläinen, T. (toim.) Jyväskylä.

Ruohotie, P. 2002. Ammatillista kehittymistä edistävät itsesäätelyvalmiudet. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja*, 4(2).

Ruohotie, P. 2004. Metakognitiiviset taidot ja ammatillinen kasvu yliopistokoulutuksessa. Teoksessa *Puheenvuoroja kasvatusalan yliopistokoulutuksen kehittämiseksi*. Tampereen yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan 30-vuotisjuhla-julkaisu. Tampere: Tampereen yliopisto. 36-48.

Suurla, R. 1998: Dialoginen eli meditatiivinen kirjoittaminen. Jorvas: Kustannus Oy Taivaankaari.

Yle uutiset 31.5.2012. Työelämä ei ota vanhemmuutta huomioon. Viitattu 11.8.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-5495158>

Zimmerman, B. J. 1989. A social cognitive view of self-regulated academic learning. *Journal of Educational Psychology*, 81(3), 329–339.

Zimmerman, B. J. 1998. Academic studying and the development of personal skill: A self-regulatory perspective. *Educational Psychologist*, 33(3), 73–86.

Zimmerman, B. J. 2013. From cognitive modeling to self-regulation: A social cognitive career path. *Educational Psychologist*, 48(3), 135–147.

Zimmerman, B. J., & Kitsantas, A. 2005. The hidden dimension of personal competence: Self-regulated learning and practice. In A. J. Elliot, & C. S. Dweck (Eds.), *Handbook of competence and motivation* (pp. 509–526). New York, NY: Guilford Publications.